

KAYSERİ VE BURSA MİLLETVEKİLİ BAHRİ YAZIR'IN MECLİS ÇALIŞMALARI

Yrd. Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI*

Öz

Bu makalede 1914 Kayseri doğumlu olan Bahri Yazır'ın Mecliste yaptığı konuşmalar ve verdiği önergelere yer verilmiştir. Yazır, 1961 Kayseri, 1966 Bursa milletvekilidir. 1961-1967 tarihleri arasında CHP milletvekili olan Yazır 1967 tarihinde Güven Partisi'ni Turhan Feyzioğlu ile birlikte kurmuştur. 1969 tarihinde milletvekilliği sona ermiştir. Bu süre zarfında bütçe görüşmelerinde, anayasa hazırlığında, Deniz Nakliyat Şirketi ve Şeker Şirketi hakkında konuşma yapmıştır. Milli Savunma Bakanlığı ve Adapazarı depremi hakkında önerge vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Bahri Yazır, Cumhuriyet Halk Partisi, Güven Partisi, Milli Savunma Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı.

PARLIAMENTARY ACTIVITIES OF BAHRİ YAZIR KAYSERİ AND BURSA DEPUTY

Abstract

In this article, Bahri Yazır that was born in Kayseri in 1914 was given his speeches in Parliament and given notice of motion. Yazır is a member of parliament in 1961 Kayseri and 1966 Bursa. Yazır that was CHP deputy founded Güven Party together with Turhan Feyzioğlu in 1967. Member of Parliament has ended in 1969. During this time, he was talking about budget negotiations, constitution in preparation, Maritime Transport Company and Sugar Company. He given notice of motion about Ministry of Defence and Adapazarı earthquake.

Keywords: Bahri Yazır, Republican People's Party, Trust Party, Ministry of Defence, Ministry of Energy and Natural Resources

---

* Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, hzeki@erciyes.edu.tr

Şekil 1: Bahri Yazır¹

1. Giriş

Bahri Yazır'ın milletvekilliği 27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında oluşturulan Kurucu Meclis üyeliği ile 6 Ocak 1961 tarihinde başlamıştır. Tercümeihal Varakasındaki bilgilere göre 1914 Kayseri doğumlu olan Yazır, evli ve üç çocuk babasıdır. 1936'da Harp Okulu'ndan, 1947'de Harp Akademisi'nden mezun olan Yazır, 1959 senesinde NATO Savunma Koleji'ni bitirmiştir. Daha sonra çeşitli topçu kıtalarında ve kurmay görevlerinde bulunmuştur. Ayrıca, İstanbul ve Ankara Milli Savunma Bakanlığı Temsil Bürosu Başkanlıklarında, Kahire Askeri Ataşeliği'nde görev yapmıştır. 1960 yılı Mart ayında Milli Savunma Bakanlığı Protokol Şube Müdürlüğü'nden istifa ederek ordudan ayrılmıştır. Milletvekili olmadan önceki son görevi Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Genel Müdürlüğüdür.²

1961-1969 yılları arasında I. Dönem Kayseri³ ve II. Dönem Bursa⁴ CHP milletvekili olarak Millet Meclisi'ne seçilmiştir. Ancak, CHP'de ortaya çıkan "Ortanın Solu" düşüncesine karşı Turhan Feyzioğlu'nun da içinde bulunduğu 52 senatör ve milletvekili ile birlikte 12 Mayıs 1967 tarihinde CHP'den ayrılarak Güven Partisi'ni kurmuştur.⁵

12 Ocak 1966'de Bursa milletvekilliği görevi sırasında 12 arkadaşıyla birlikte Kayseri Üniversitesi'nin kurulması teklifini meclise sunan⁶ Yazır milletvekilliği süresince Meclis İdare Amirliği'nin yanı sıra çeşitli konularda önerge sunma ve meclis kürsüsünde konuşma imkânı bulmuştur. 1961 ve 1963 yılları bütçe görüşmelerinde Milli Savunma

¹ Bahri Yazır'ın TBMM'ye verdiği fotoğrafı ve özgeçmişi için bkz. TBMM Albümü (1920-2010), İkinci Cilt 1950-1980, İkinci Basım. Ankara 2010, s. 806.

² TBMM, Temsilciler Meclisi Tercümeihal Varakası, Sicil No:268. Tercümeihal Varakası için bkz. Ek.1

³ TBMM, Millet Meclisi Üyesine Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 1, Sicil No: 272. Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 1. Seçim Mazbatası için bkz. Ek.2

⁴ TBMM, Millet Meclisi Üyesine Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 2, Sicil No: 272. Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 2. Seçim Mazbatası için bkz. Ek.3

⁵ Gürçan Bozkır; "Türk Siyasal Hayatında Cumhuriyetçi Güven Partisi", *ÇTTAD*, VI/15, (2007/Güz), s.277-279.

⁶ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem 2. Cilt, 34. Birleşim, s. 341.

Bakanlığı bütçesi hakkında partisi adına söz alan Yazır 31 Mart 1961 tarihinde hazırlanmakta olan yeni anayasa hakkında da görüş beyan etmiştir. Bunlardan başka, 1967 yılında Deniz Nakliyat Şirketi'nin 1960-1963 yılları arasındaki ekonomik faaliyetlerine dair CHP grubu adına söz alan Yazır aynı yıl Güven Partisi milletvekili olarak Adapazarı depreminde yıkılan kamu konutlarının yapımında yolsuzluk yapıp yapılmadığına dair İmar ve İskân Bakanlığı'na soru önergesi vermiştir. Yine aynı yıl içinde Millet Meclisi'nde pancar üreticilerinin durumunu dile getiren bir konuşma yapmıştır. 1969 yılında yapılan bütçe görüşmelerinde Güven Partisi adına söz alarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bütçesi ile Danıştay Bütçesi hakkında partisinin görüşlerini dile getirmiştir.

2. Mecliste Yaptığı Konuşmalar

Bahri Yazır, 1961-1969 yılları arasında sürdürdüğü Kayseri ve Bursa milletvekilliği görevi esnasında hem CHP hem de GP adına konuşma imkânı bulmuştur. Bu konuşmalarının önemli bir kısmı bütçe ile ilgilidir. Bundan başka anayasanın hazırlanması, Deniz Nakliyat Şirketi ve pancar üreticisinin durumları hakkında da konuşmuştur.

2.1. Bütçe Görüşmelerinde Yaptığı Konuşmalar

1961 ve 1963 yıllarında Milli Savunma Bakanlığı bütçesi ve 1969 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Danıştay bütçeleri hakkında görüş beyan eden Yazır, ayrıca 1962 bütçe görüşmelerinde iki arkadaşıyla birlikte Silahlı Kuvvetlere saygı ve güven içeren bir önerge de vermiştir. Bütçe görüşmelerinde yaptığı konuşmalarda herhangi bir tartışma, karşılıklı sataşma söz konusu olmamıştır.

21 Şubat 1961 tarihinde Kurucu Meclis'te yaptığı konuşmasında Milli Savunma Bakanlığı'na ayrılan bütçenin genel bütçede büyük bir yer tuttuğunu dile getiren Yazır, jeopolitik konumumuzun bizi zorladığı güçlü ordu ihtiyacının mevcut ekonomik güçle karşılanabilmesi için ordumuzu “gücümüz nispetinde tensikata tâbi tutmak, küçük, fakat kuvvetli birliklerden mürekkep silahlı kuvvetlere irca etmek zorundayız” ifadelerine yer vermiştir. NATO üyesi olan Türkiye'nin hem ileride çıkması muhtemel nükleer savaşa hazırlık için hem de ordusunu yenileme adına NATO'dan yararlanması gerektiğini ifade eden Yazır “Hükümetten istirhamım şudur; Silahlı Kuvvetlerimizin teşkilâtı, yeni harp doktrinlerinin ışığı altında yeniden gözden geçirilmeli ve biran evvel lüzumlu reorganizasyon çalışmalarına başlanmalıdır” ifadeleri ile konuşmasını tamamlamıştır.⁷

Yazır'ın 1963 yılı bütçe görüşmelerinde Milli Savunma Bakanlığı'nın bütçesi hakkında Cumhuriyet Halk Partisi adına yaptığı konuşma 1961 yılındaki konuşmasına göre daha kapsamlıdır. Öncelikle bütçe tasarısının rakamlarını ele almış, Bakanlığa ayrılan payın çok olduğu yönünde eleştiri yapmanın doğru olmadığını dile getirmiştir. Bir önceki yıla oranla genel bütçedeki payın %25,7'den %23,2'ye düştüğünü ifade etmiştir. Ayrıca konuşmasında, “bugünkü şartlarda Silahlı Kuvvetlerimiz Milli Savunma masraflarıyla kalkınmamızın aleyhinde işleyen bir mekanizma değil aksine kalkınmamızın desteklenmesinde en müessir rolü oynayan ilk ve ana faktördür” ifadelerine yer vermiştir.

⁷ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 1.Dönem, 1.Cilt, 3. Toplantı, 3. Birleşim, 21 Şubat 1961, s.155.

Ayrıca, 1948'den itibaren alınan dış yardımların, NATO üyeliğinin ve Türkiye'nin kalkınması için müttefik devletlerce kurulan komisyonun bu düşüncesinin ispatı olarak dile getirmiştir. Konuşmasının devamında Bakanlığa ayrılan bütçenin aslında yetersiz olduğunu ileri süren Yazır tezini ispatlamak amacıyla NATO'ya üye ülkelerden örnekler vermiştir; "Amerika Milli Savunmaya milli gelirlerinin %11,1'ini, Fransa %7,7'sini, İngiltere %7,3'ünü, Portekiz %7,5'ini, Yunanistan %5,2'sini, buna mukabil Türkiye %4,85'ini ayırmaktadır. NATO memleketleri arasında asker başına sarf edilen yıllık para mukayesesi de şöyledir: Amerika silahaltındaki her asker için yılda 21.000 Dolar, Kanada 14.800 Dolar, Batı Almanya 9.412 Dolar, İngiltere 7.925 Dolar, Norveç 5.040 Dolar, Portekiz 9.515 Dolar, Yunanistan 1.325 Dolar sarf ettiği halde Türkiye'nin yılda asker başına sarf ettiği miktar 585 Dolar'dır. Bu da gösteriyor ki, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ayrılan bütçe tatminkâr olmaktan uzaktır." Ayrıca, nükleer silahlara sahip olmanın harp stratejisine etkisini dile getiren Yazır esasen savaşta etkili olanın eldeki silah değil onu kullanan bilek ve bileğe sahip yürek olduğunu vurgulamıştır.

Bunlardan başka Bakanlığın 1962 yılındaki çalışmalarına değinmiştir. Silahlı Kuvvetler Yakacak Kanunu, Şehit Dul Ve Yetimlerinin Tedavilerine Dair Kanun, Askeri Yargıtay Kanunu, Milli Güvenlik Kanunu, Uçuş Tazminat Kanunu, Jandarmanın Ve Deniz Erlerinin Hizmet Sürelerinin Tadiline Dair Kanunların hazırlanması ile yapılan hizmetin önemine dikkat çekmiştir.

Ayrıca, CHP'nin Bakanlıktan beklentilerini dokuz madde halinde sıralamıştır. Burada; mahrumiyet bölgesindeki askerlerin her türlü sosyal ihtiyaçları için çalışma yapılması, Ordu Yardımlaşma Sandığı'nın kuruluş maksadına göre çalışması, teknik elemanların yetiştirilmesi ve istihdamı meselesi, Milli Savunma Akademisine sivil dairelerden gönderilen personellere dair şikâyet, Askeri kolejlerde yabancı dil öğrenimi, personelin yabancı dil öğrenimi, Atlı birliklerin azalması sebebiyle Askeri Veteriner Fakültesi'nin kapatılması talebi, Askeriyeye ait tamir fabrikalarının sivil talepleri karşılanması için gerekli çalışmaların yapılması için planlama yapılması tavsiyesi, ordunun ihtiyaçları için NATO'daki müttefiklerimizin desteklerinin sağlanması konuları ele alınmıştır.

Son olarak 1960 darbesi hakkında CHP'nin görüşlerini dile getiren Yazır, "Türk Silahlı Kuvvetleri Türk Milletiyle birlikte 27 Mayıs imtihanını da verdikten sonra memleketin kudreti modern Anayasa ile demokratik parlamenter rejime terk ederek asıl görevine kemali sükûnetle dönmüştür" ifadesine konuşmasında yer vermiştir.⁸

Milletvekilliğinin ilk yıllarında Milli Savunma Bakanlığı bütçesi ile ilgili CHP'nin sözcüsü olarak konuşan Yazır, 1969 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Danıştay bütçeleri hakkında Güven Partisi adına söz almıştır.

Yazır, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bütçesi ile ilgili 18 Şubat 1969 tarihinde yaptığı konuşmasına kuruluşundan beş yıldan fazla bir zaman geçmesine rağmen devlet ve millet için çok önemli bir bakanlığın Teşkilat Kanunu'nun hazırlanmamış olmasını eleştirerek başlamıştır. DSİ Genel Müdürlüğü'nün bütçesinin yetersizliğine

⁸ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 1. Dönem, 13.Cilt, 1. Toplantı, 51. Birleşim, 16 Şubat 1963, s.19-22.

değinen Yazır, nüfusun önemli bir kısmının tarımla uğraştığını, bu sebeple sulamaya gereken önemin verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca elektrik üretimindeki yetersizliği dile getiren Yazır Maden Kanunu'nun çıkarılmasından memnuniyet duyacaklarını ifade etmiş, Türkiye'nin zengin bor yataklarına sahip olduğunu ve bunun değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Konuşmasının kalan kısmını Petrol Kanunu ve Güven Partisi'nin petrol politikalarına ayırmıştır. Petrol Kanununun değiştirilmesi ve mevzuatın milli çıkarlar doğrultusunda düzenlenmesi için verilen önerilerin bir yıldır meclise getirilmediğini ifade eden Yazır Güven Partisi olarak petrol konusunu milli bir dava olarak gördüklerini vurgulamıştır. Bunlardan başka 28 Ekim 1967 tarihli kararname ile devletin zarara uğratıldığını dile getirmiştir. Adı geçen kararname ile devletin iki yılda elli iki milyon lira zarara uğradığını dile getiren Yazır konuşmasında zararın nasıl meydana geldiğine de yer vermiştir: "6181 sayılı eski kararnameyle yalnız ATAŞ Grubuna dâhil yabancı şirketlerin ithal ettiği ham petrolde akaryakıt istikrar fonuna 1967 ve 1968 yıllarında 91 milyon lira girmesi gerekirken, 8957 sayılı yeni kararnameye göre alınan miktar 39 milyon liraya düşmüştür. *** Ham petrolde yapılan varil başına 40 sentlik indirim, Mobilin ithal ettiği Kerkük petrolü için % 18,2, BP'nin ithal ettiği Katar ham petrolü için % 20,5 oranında bir ucuzluk ifade ediyordu. Bu indirimin Türk Lirası olarak tutarı ton başına 27 liradır. Şu halde bir ton ham petrolden elde edilen ürünlerden akaryakıt istikrar fonuna alınacak miktarın da 27 lira civarında olması gerekirdi. Bu maksatla 6181 sayılı Kararnamede akaryakıt istikrar fonuna ayrılacak miktarlar benzinde % 18,41 gazda % 16,32, motorinde ise % 20 olarak tespit edilmişti. Buna göre bir ton ham petrolden elde edilecek, gaz, benzin ve motorinden alınan paranın tam 27 lira tuttuğu, böylece indirimin tam olarak karşılandığını görüyoruz. Buraya kadar söyleyecek bir şey yoktur, ama ortaya yeni bir kararname çıkıyor. 28 Ekim, 1967 tarihli bu kararname, % 18,41 - 16,32 ve 20 olan oranların hepsini % 8 olarak değiştiriyor. Bu kararname geçmişe de geçerli olarak yürürlüğe konuluyor, işte bu değişikliğin neticesi, akaryakıt istikrar fonuna giren paranın sadece iki yılda 52 milyon lira eksilmesidir." Konuşmasının kalan kısmını millî kuruluşumuz olan Türkiye Petrolleri'nin⁹ gelirlerini artıracak tedbirlere ayıran Yazır, ATAŞ rafinerisinin genişletilmesi ve yüksek oktanlı benzin ile yabancıların elde ettikleri fahiş karlara dikkat çekerek sözlerini bitirmiştir.¹⁰

1969 Bütçe görüşmelerinde Güven Partisi adına Yazır'ın Meclis kürsüsüne çıktığı diğer konuşma Danıştay Bütçesi ile ilgilidir. 15 Şubat 1969 tarihinde yaptığı konuşmaya Danıştay'ın 100 yılını tamamladığını hatırlatarak başlamıştır. Danıştay'ın anayasadaki konumu ve demokrasi için ifade ettiği anlama değinen Yazır kurumla ilgili yasal değişikliklere Güven Partisi'nin bakışını da vurgulamıştır. Fert ile hükümet arasındaki problemlerin Danıştay tarafından çözüldüğünü dile getiren Yazır Danıştay'ın iş hacminin kabarıklığı sebebiyle kararların zamanında verilemediğini, bunun ise adaleti teminde kusurlara yol açtığını ifade etmiştir. Bunun çözümü olarak Danıştay'ın altında idari

⁹ Türkiye Petrolleri 6327 sayılı kanun ile 1954 yılında 150.000.000 TL ile kurulmuştur. Sermayesinin %57'si Hazine'nin kalan kısmı ise farklı devlet kurumları ve kuruluşlara aittir. Detaylı bilgi için bkz. Mustafa Albayrak, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2004, s.311.

¹⁰ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 33. Cilt, 3. Toplantı, 55. Birleşim, 18 Şubat 1969, s. 642-646

mahkemelerin kurulması gerektiğini dile getirmiştir. Bunlardan başka hükümetle Danıştay arasındaki ilişkiye değinen Yazır hükümetin Danıştay kararlarına uyması gerektiğine vurgu yaparken Danıştay'ın da yürütmeyi durdurma kararları ile hükümeti çalışamaz hale getirmesinin zararını hükümetten önce Türk milletinin çekeceğini ifade etmiştir.¹¹

2.2. 1961 Anayasası'nın Hazırlanması Esnasında Yaptığı Konuşma

27 Mayıs darbesi sonrasında yeniden anayasal düzene geçmek için Kurucu Meclisin oluşturulması kararlaştırılmıştır. 7 Aralık 1960 tarihinde Milli Birlik Komitesinde kabul edilen yasayla Kurucu Meclis'in MBK ve Temsilciler Meclisi şeklinde ikili bir yapıyla oluşturulması kararlaştırılmıştır.¹² Milli Birlik Komitesi yeni anayasa hazırlıklarına başlamak üzere içlerinde Hıfzı Veldet Velidedeoğlu ve Tarık Zafer Tunaya gibi isimlerin de bulunduğu bir ilim kurulu oluşturmuştur. 6 Ocak 1961 tarihinde başlayan anayasa çalışmaları 27 Mayıs 1961'de tamamlanmıştır.¹³

Bahri Yazır, yeni anayasa ile ilgili görüşlerini 31 Mart 1961 tarihinde Meclis kürsüsünde dile getirmiştir. Ortaya koyduğu görüşleriyle ilgili Mecliste herhangi bir tartışma ya da sataşma olmamıştır. Bu iş için teşekkül ettirilen heyetin farklı mesleklerden olduğunu, böylece yapılacak anayasaya farklı açılardan bakılabileceğini ifade eden Yazır sözlerinin devamında bazı endişelerini dile getirmiştir. Yeni anayasanın ileri düzeyde demokrasiye sahip ülkelerin anayasalarına denk şekilde hazırlanmasını milletin yapısına ve demokrasi seviyesine uymayacağını ileri sürerek eleştiren Yazır bu noktada anayasa hazırlarken dayanılması gereken temel unsurlara dikkat çekmiştir. *“Anayasa millî hayatı tanzim eden, ona istikamet veren ve idare mekanizmasına muharrik kuvvet vazifesini gören bir temel kanun olduğuna göre, evvelâ millî hayatın nasıl tanzim edileceği, ona ne gibi bir istikamet verileceği ve idare mekanizmasına muharrik kudret vasfının nasıl temin edileceği gibi birbirinden önemli soruların çözülmesine ihtiyaç vardır. Millî hayatı tanzim etmek ve ona bir istikamet verebilmek için her şeyden evvel halli lâzım gelen büyük problemin malûmlarını, gerçeklerini ortaya sermek şarttır”* ifadesini kullanan Yazır sözlerinin devamında memleketin içinde bulunduğu şartlara değinmiştir. Dile getirmekten kaçınmamıza rağmen ülkemizin geri kalmış bir ülke olduğunu, konuyu görmezden gelmemizin dertlerimize deva bulmamıza engel olduğunu kaydetmiştir. Milletimizin büyük bir sosyal krizin içinde olduğunu dile getiren Yazır Meclise düşen görevi *“Millî hayatta istikamet vermek için; millî şuur içinde, millî hedefe doğru milletçe yol almamızı mümkün kılan şartların hazırlanması lâzımdır. Ancak, bu sayede Anayasa idare mekanizmasına aynı zamanda muharrik ve müessir kuvvet olma vasfını kazandırır”* cümlesiyle ifade etmiştir.

Türkiye'nin dış politikasının kuvvetler dengesi üzerine kurulduğunu, bunun bu günün bir gerçeği olduğunu dile getiren Yazır sonsuza kadar böyle devam etmeyeceğini, derhal tedbir alınmazsa Türk dış politikasının zaafa uğrayabileceğini iddia etmiştir. Bundan başka yeni anayasa ile girilen dönemi *“İkinci Cumhuriyet”* olarak niteleyen Yazır

¹¹ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 33. Cilt, 3. Toplantı, 52. Birleşim, 15 Şubat 1969, s. 196-198

¹² Hikmet Özdemir, *“Siyasal Tarih (1960-1980)”*, *Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908-1980*, Edt. Sina Akşin, Cem Yayınevi, İstanbul 1995, s.202.

¹³ Kadri Unat, *“Atatürk Sonrası Türkiye”*, *Başlangıçtan Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Edt. Temuçin Faik Ertan, Ankara 2011, s.279-280.

konusmasını “Bendeniz ümit ve temenni ederim ki, Yüksek Heyet, millî gerçekler hedefinden ayrılmayacak ve ikinci Cumhuriyetimiz uzun yıllar payidar olacaktır” ifadesi ile bitirmiştir.¹⁴

2.3. Deniz Nakliyat Şirketi Hakkındaki Konuşması

Yazır, Deniz Nakliyat Şirketi'nin 1960-1963 yılları arasındaki çalışmalarının değerlendirildiği 4 Şubat 1967 tarihli toplantıda CHP grubu adına bir konuşma yapmıştır. Herhangi bir tartışma ya da sataşmanın yaşanmadığı bu konuşmasına şirketin kuruluş aşamasından bahsederek başlamış, “Denizcilik Bankası Şilepçilik İşletmesinin sermayesinin yarısından çoğu bu Bankaya ait olan bir Anonim Ortaklık haline getirilmesiyle 1955'ten itibaren çalışmaya başlayan Deniz Nakliyat Türk Anonim Şirketi 5842 sayılı Denizcilik Bankası kuruluş kanunu hükümlerine göre 1960 yılına kadar Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine tâbidir. Bu sebepten Komisyon raporuna muvazi olarak maruzatımız 1960 - 1963 devresine inhisar edecektir” ifadesiyle konuşmanın hangi dönemleri kapsayacağını belirtmiştir. 1960 yılında hem yurtiçi hem de yurtdışı taşımacılık yapan şirketin seneyi 34,5 milyon lira karla kapattığını dile getirmiş, bunun öz kaynaklara göre hesap edilen mali rantabilitesinin %19,6 olduğunu ve tatmin edici bir netice olduğunu ifade etmiştir. 1961 yılında karın düştüğünü, 10,7 milyon lira karla senenin kapatıldığını belirten Yazır 1962 senesinde ise 45,5 milyon lira zarar edildiğini ifade etmiştir. 1963'te 23 sayılı kanunla kurulmuş bir teşkilatla çalışarak zararın 11,2 milyon liraya çekildiğini kaydetmiştir. Konuşmasının devamında şirket hakkındaki CHP'nin görüş ve temennilerine yer veren Yazır “Uzun ve kısa vadeli plânlarla personel istihdamından, dünya şilepçiliği konusunda etütlere kadar, genç gemilere sahip olmak konusunda elverişli mubayaalardan yurt içinde imal ve inşaya kadar, her türlü tedbirlerin alınmasını lüzumlu görüyoruz” ifadelerine yer vermiştir.

Konuşmasının kalan kısmını Denizcilik Bankası'na¹⁵ ayırmıştır. Yazır “Denizcilik Bankasının idari bünyesi; Genel Müdürlük ve Merkez Şubeleri, Bankacılık İşletmesi, Denizyolları, Şehir Hatları, İstanbul Limanı, İzmir ve Trabzon kıyı emniyeti, Gemi Kurtarma Teşkilâtı, Van Gölü İşletmeleri, Haliç, İstinye Camialtı ve Hasköy tersaneleri, Malzeme Müdürlüğü, Hastane ve Yalova Kaplıcalarından ibarettir” ifadesiyle bankanın denli büyük bir kurum olduğunu dile getirmiş, kurumun isminin “banka” olmasının bir eleştiri konusu olduğunu ifade etmiştir. 1963 yılı itibariye 1,4 milyar liradan fazla bir sermayesi olan Bankanın 1960'ta 36 milyon kar, 1961'de 14,8 milyon kar, 1962'de 2,2 milyon kar ve 1963'te ise 37 milyon zarar ettiğini, bu bilançonun taktire şayan bir bilanço olmadığını belirtmiştir. Konuşmasının devamında özelleştirme konusuna değinen Yazır CHP'nin özelleştirmeye nasıl baktığını “Bugün Denizcilik Bankasının elindeki işletmelerin ve bilhassa Denizyollarına ait varlıkların özel teşebbüse devredilmesi sanıldığı kadar kolay olmadığı gibi böyle bir kararın Türk Devletinin yüksek menfaatleriyle de bağdaşmayacağı kanısındayız” sözleriyle ifade etmiştir. Bundan başka CHP'nin özel sektöre karşı

¹⁴ TBMM, Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1. Dönem, 2. Cilt, 1. Toplantı, 35. Birleşim, 31 Mart 1961, s. 400-402

¹⁵ Denizcilik Bankası 5842 sayılı kanunla 10 Ağustos 1951 yılında 500.000.000 TL sermaye ile kurulmuştur. Bankanın %51'i Hazine'ye aittir. Detaylı bilgi için bkz. Albayrak, a.g.e., s.309.

olmadığını da ayrıca vurgulamıştır. CHP'nin temennilerinden bahsetmeye Bankanın bir an evvel borçlardan kurtarılması konusunda gerekli tedbirlerin alınmasını ifade ederek başlamıştır. Bankanın kendi kendini idare eder bir vaziyete getirilmesi gerektiğini, askeri ve sivil konuları da içine alan bir Devlet Denizcilik politikasının tespit edilmesinin zaruretini, personel masraflarının düzenlenmesi gerektiğini dile getirmiş, İstanbul-Yalova arasındaki araba vapuru işletmesine neden el atılmadığını sormuştur. Sözlerinin sonunda “*Denizcilik Bankasının bir an evvel kalkınması için Meclis ve hükümetler elbirliği ile ortak bir gayretin içine girdikleri takdirde, Türk denizciliği kısa zamanda göğüslerimizi kabartacak bir seviyeye gelebilir*” ifadelerine yer vermiştir.¹⁶

2.4. Pancar Bedelleri Hakkındaki Konuşması

Bahri Yazır 4 Aralık 1967'de pancar üreticisinin paralarının Şeker Şirketi tarafından zamanında verilmediği, açılması gereken kredilerin tam olarak açılmadığı konusunda gündem dışı söz almıştır. Konunun daha önce bütçe görüşmelerinde gündeme geldiğini ancak çözüm üretilemediğini hatırlatarak sözlerine başlayan Yazır pancar üretiminin 4000000 kişinin geçimini sağladığı bir sektör olduğunu vurgulayarak devam etmiştir. Pancarın alım fiyatını ve şekerin satış fiyatını hükümet belirlemesine rağmen Şeker Şirketi'nin başarı göstermesini beklemenin doğru bir politika olmadığını dile getiren Yazır, hükümetin bu konuda bir an önce düzenlemeye gitmesi gerektiğini belirtmiştir. Köylünün, 100 liralık pancar elde etmek için 75 lira harcadığını dile getiren Yazır köylüye zamanında ödeme yapılmaması durumunda köylünün ciddi sıkıntılar içinde kaldığını ifade etmiştir. Şeker Şirketi'nin 300 000 ton şeker stoğu bulunduğunu, şekerin 80 kuruşa mal edilirken vergilerle 260 kuruşa maliyetin yükseldiğini, bu durumun Şirketin belini büktüğünü ve borç batağına saplanmasına neden olduğunu ifade etmiştir. Tüm bu sebeplerden dolayı köylüye ekim esnasında ödenmesi gereken avansların ödenemediğini bunun da köylüyü mağdur ettiğini dile getirmiştir. Yazır sözlerinin devamında bir rica ve temenni eklemiştir. Avansların çiftçiye anlaşma gereğince kararlaştırılan zamanda ödenmesi ve paralarının da pancar tesliminden sonraki bir ayda tamamen ödenmesi ricasında bulunan Yazır temenni olarak da şunları dile getirmiştir: “*Türkiye Şeker Şirketi Anonim Ortaklığı şikâyet konularımıza rağmen temel gıda maddelerinden şeker konusunu halletmiş ve böylece Türk ekonomisine büyük güç katmıştır. Hâlbuki yine bir temel gıda maddesi olan yağ konusunda bir ziraat memleketi olan Türkiye, yılda 25-30 milyon dolarını harice veriyor. Bu durumda Şeker Şirketi pancar ekim sahasına münavebe ile ayçiçeği, yer fıstığı, koza, soya fasulyesi gibi yağlı tohumlar ekmek suretiyle beslenmemizde margarine gidiş için imkânlar hazırlamalı. İleri memleketlerde nüfus başına yılda 30 kilo yağ tüketimine mukabil 5,9 kilo ile Afganistan, Hindistan ve Pakistan'ın hemen önünde gelen Türkiye'nin tüketim hacmini artırmış hem de her gün harice akan döviz israfını önlemiş oluruz*”. Sözlerinin Şeker Anonim Ortaklığının yeniden yapılandırma işlemlerinin bir an önce tamamlanması dilekleriyle tamamlamıştır.¹⁷

¹⁶ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 12. Cilt, 1. Toplantı, 46. Birleşim, 4 Şubat 1967, s. 265-267

¹⁷ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 12. Birleşim, 4 Aralık 1967, s. 308-309.

Bahri Yazır'ın konuşmasından sonra Sanayi Bakanı Mehmet Turgut söz almış, Yazır'ın iddialarına cevap vermiştir. Pancar bedellerinin vaktinde ödenmediğini kabul eden Bakan, bunun yılların birikimi olduğu, hükümetin de ödemeleri vaktinde yapmak istediği ancak imkânlarının elvermediğini ifade etmiştir. Pancar çiftçisinin durumunun Yazır'ın ifade ettiği kadar kötü olmadığını dile getiren Bakan, iddialar doğru olsaydı Türkiye'de hiç kimsenin pancar ekme istemeyeceğini, ancak durumun aksi olduğunu iddia etmiştir. Bakan, pancar çiftçisinin durumunu düzeltmek için bir takım tedbirlerin alındığını da sözlerine eklemiştir.¹⁸

3. Meclise Sunduğu Önergeler

Bahri Yazır'ın milletvekilliği dönemi boyunca bütçe görüşmelerinde orduya saygı ve güven içeren bir önerge ile Adapazarı depremi sebebiyle devlet binalarının yapımında bir yolsuzluk olup olmadığına dair önergeler verdiği görülmektedir.

3.1. Milli Savunma Bakanlığı Bütçesi İle İlgili Önergesi

Bahri Yazır 1962 yılında Milli Savunma Bakanlığı bütçesinin kabulü sebebiyle Zonguldak milletvekili Kenan Esengin ve Ordu milletvekili Ferda Güley ile birlikte Silahlı Kuvvetlere saygı ve güvenlerini bildiren bir önergeyi Meclis Başkanlığına sunmuştur. 21 Şubat 1962 tarihli önerge şu şekildedir:

Yüksek Başkanlığa

1962 yılı Millî Savunma bütçesinin kabulü münasebetiyle millî varlığımızın temeli ve timsali olan kahraman ve fedakâr Silahlı Kuvvetlerimize Millet Meclisinin sevgi, saygı ve güven duygularının iblâğını arz ve teklif ederiz.

Kayseri Bahri Yazır

Zonguldak Kenan Esengin

Ordu Ferda Güley¹⁹

3.2. Adapazarı Depremi Hakkındaki Önergesi

22 Temmuz 1967 tarihinde Adapazarı'nda meydana gelen 6.8 büyüklüğündeki depremde 89 kişi ölmüş ve 7116 bina hasar görmüştü.²⁰ Depremde yıkılan devlete ait binalar sebebiyle Yazır binaların yapımında bir yolsuzluk olup olmadığının açıklanması

¹⁸ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 12. Birleşim, 4 Aralık 1967, s. 309-310.

¹⁹ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 1.Dönem, 3.Cilt, 1. Toplantı, 52. Birleşim, 21 Şubat 1962, s.108.

²⁰ <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/Depremler/tLarge0.htm>

amacıyla İmar ve İskân Bakanlığı ile Bayındırlık Bakanlığı'na 28 Temmuz 1967 tarihinde yazılı soru önergesi vermişti.²¹ Bahri Yazır'ın konu ile ilgili soru önergesi aşağıda verilmiştir:

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İmar ve İskân ve Bayındırlık Bakanları tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususuna delâlet buyurulmasını arz ederim.

Saygılarıyla.

28.7.1967

Bahrî Yazır

Bursa Milletvekili

Son Adapazarı depremini takiben, yerinde yaptığım incelemede yıkılan binalar arasında daha ziyade Devlete ait olup ihale ile inşa edilmiş betonarme yapıların da bulunduğunu esefle müşahede ettim. Yığma usulle, hatta daha iptidai şekilde yapılmış binalar ayakta dururken, mezkûr Devlet binalarının tahribe uğraması, bu binaların inşasında yolsuzluklar yapıldığı hissini telkin etmektedir. Bir taraftan, varsa yapılmış yolsuzlukların tespiti, diğer taraftan zaman zaman deprem afetine maruz memleketimizde gerekli ilmî ve fennî tedbirlerin alınması bakımından ve yıkılan binaların enkazı kaldırılmadan lüzumlu tetkik ve tahlillerin yapılması hususunda ne gibi tedbirler alınmıştır?²²

Bu önergeyi İmar ve İskan Bakanı Haldun Mentешеoğlu 1 Ağustos 1967'de, Bayındırlık Bakanı Orhan Alp 29 Eylül 1967'de yazılı olarak cevaplandırılmıştı. Söz konusu cevaplar 3 Kasım 1967'de Millet Meclisi'nde gündeme alınmıştır. Mentешеoğlu cevabi yazısında, devlete ait binaların Bayındırlık Bakanlığı kanalıyla yapılması sebebiyle sorunun muhatabı olmadıklarını ifade etmiş, soru önergesinin adı geçen bakanlığa intikal ettirildiğini kaydetmiştir.²³ Alp ise cevabi yazısında, depremi takiben hasar tespiti ve yapılması gerekenleri belirlemek amacıyla araştırma yapmak üzere üç heyet oluşturulduğunu ifade etmiş, Bayındırlık ve Bölge Müdürlüklerine de azami gayret etmeleri yönünde talimat verildiğini kaydetmiştir. Yazısının devamında hasar gören devlet

²¹ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 21. Cilt, 1. Toplantı, 150. Birleşim, 28 Temmuz 1967, s. 756

²² TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 2. Birleşim, 3 Kasım 1967, s. 67-68

²³ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 2. Birleşim, 3 Kasım 1967, s. 68

binalarının istatistiki bilgisini vermiş, binaların yapı kalitesi ile ilgili de araştırma ve incelemelerin sürdürüldüğünü kaydetmiştir.²⁴

4. Sonuç

1961-1969 yılları arasında Millet Meclisi'nde Kayseri ve Bursa milletvekili olarak görev yapan Bahri Yazır'ın çoğunlukla bütçe görüşmelerinde üyesi olduğu parti adına söz aldığı görülmektedir. Birinci dönem CHP milletvekili olarak Milli Savunma Bakanlığı'nın bütçe görüşmelerinde partisi adına konuşmuştur. Yazır, darbe sonrası hazırlanan bu bütçelerde önemli ölçüde büyük bir paya sahip olan Milli Savunma Bakanlığı'nın bütçesinin bu durumunun normal kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. 1963 yılında bu düşüncesini desteklemek için NATO üyesi ülkelerde adı geçen bakanlığa bütçeden ayrılan paylara konuşmasında yer vermiş, Türkiye'nin bu noktada geri kaldığını ifade etmiştir. Hem darbe sonrasında siyasi iklimi hem de asker kökenli bir milletvekili olması bütçenin ¼'lük kısmının bir bakanlığa verilmesinin doğruluğunu savunmaya ittiği kanaatindeyiz. Aksi halde bütçede bu kadar büyük bir rakamın savunulması söz konusu olamazdı. Çünkü bütün devletler genel bütçesine uygun oranda bakanlıklara bütçe ayırmak zorundadır. Ekonominizin gücü oranında bütçeniz büyük olur, bu büyüklük oranında bakanlıklara ayrılan pay da büyür. Sadece bir bakanlığa ¼'lük pay ayırdığınızda sağlıktan eğitime pek çok alanda geri kalmanız kaçınılmazdır. Özellikle kalkınmayı teşvik etmezseniz gelirleriniz artmayacağı için bütçedeki pay ne kadar büyürse büyüsün miktar diğer devletlerden geride kalmak zorundadır. Bu noktadan olmak üzere savunma için gereken miktarı ayırırken bütçe gelirlerini artırmak için de gerekli yatırımlara pay ayırmayı unutmamak lazımdır.

1969 yılında Güven Partisi milletvekili olarak 15 Şubat'ta Danıştay, 18 Şubat'ta da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçeleri hakkında partisi adına konuşma yapmıştır. Danıştay bütçesi ile ilgili konuşmasında öncelikle Danıştay'ın yeniden yapılandırılması, idari mahkemeler kurulması gerektiğini ifade etmiştir. Bundan başka hükümet-Danıştay arasında ilişkiye dikkat çekmiş, hükümetin ferden haklarını çiğnememesi gerektiğini ifade ederken Danıştay'ın da iptal ve yürütmeyi durdurma kararları ile hükümeti işleyemez hale getirmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın bütçesi hakkındaki konuşmasına bakanlığın kuruluşundan beş yıldan fazla bir süre geçmesine rağmen teşkilat kanununun yapılmamasını eleştirerek başlamıştır. Konuşmasının devamında da eleştirilere devam etmiştir. Nüfusun %68'inin köylerde yaşadığı Türkiye'de toprak ve su kaynaklarımızın yeterince değerlendirilemediğini dile getirmiş, sulanması mümkün olan %70 civarındaki memleket toprağının sulanmadığını ifade etmiştir. Bundan başka elektrik tüketiminde Yunanistan ve Bulgaristan'ın gerisinde olduğunu, bunun çözümünün barajların yapımının bir an önce tamamlanmasından geçtiğini dile getirmiştir. Ayrıca Türkiye Enerji Kurumu Kanunu ile Maden Kanunu'nun bir an evvel çıkarılmasını istemiş, bor rezervlerinin milli menfaatlerimize uygun şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Son olarak petrol konusuna değinen Yazır konuşmasında uzunca yer verdiği bu konuda sadece eleştiri yapmamış Güven Partisi'nin konu ile ilgili önerilerini de dile getirmiştir.

---

²⁴ TBMM, *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 2. Birleşim, 3 Kasım 1967, s. 68-70

Bütçeden başka yeni anayasanın hazırlığı esnasında söz alan Yazır en ileri demokrat milletlerin anayasaları seviyesinde bir anayasa hazırlanmasını eleştirmiştir. Anayasaların toplumu tanzim eden, istikamet veren ve idareyi harekete geçiren temel kanunlar olduğuna işaret eden Yazır toplumun sosyal bünyesi ve içinde bulunduğu şartların bu derece ileri bir anayasaya uygun olmadığını ifade etmiştir. Darbe sonrasında şartları içinde asker kökenli bir milletvekilinin görüşleri olması bakımından dönemi anlama adına önemli bir konuşma olduğu kanaatindeyiz.

Kamu iktisadi teşekkülü olan Deniz Nakliyat Şirketi ile ilgili konuşmasında rakamlarla şirketin durumunu dile getirmiştir. Yazır, şirketin yıllar içerisinde zararının arttığını ifade ederken diğer yandan bu işlerin özel şirketler aracılığıyla yapılmasının da doğru olmadığını iddia etmiştir. Dönemin devletçi anlayışı içinde savunulan bu fikrin günümüz Türkiye için gerçekliğinin kaldığını söylemek pek mümkün görünmemektedir. Yazır, diğer bir kamu teşekkülü olan Şeker Şirketi ile ilgili de konuşmuş, şirketin düzgün idare edilmediğini bunun sonucu olarak pancar üreticisinin mağdur olduğunu ifade etmiştir.

Bunlardan başka meclis arşivinde Yazır'ın verdiği önergelere de rastlıyoruz. 1962 tarihinde Milli Savunma Bakanlığı'nın bütçe görüşmelerinde orduya saygı ve bağlılık ifade eden önerenin yanı sıra 1967 Adapazarı depreminde yıkılan kamu binalarında yolsuzluk olup olmadığına dair araştırma yapılmasını isteyen soru önergesi vardır.

Yazır'ın konuşmalarından ve önergelerinden darbe sonrası şekillenen siyasi ve toplumsal yapı ile ekonominin içinde bulunduğu durumu net bir şekilde gözlemleme imkânının olduğunu ifade edebiliriz.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Belgeleri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi;

Millet Meclisi Üyesine Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 1, Sicil No: 272.

Millet Meclisi Üyesine Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 2, Sicil No: 272.

Temsilciler Meclisi Tercümeihal Varakası, Sicil No:268.

2. Resmi Yayınlar:

TBMM Albümü (1920-2010), İkinci Cilt 1950-1980, İkinci Basım. Ankara 2010.

Türkiye Büyük Millet Meclisi;

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1. Dönem, 2. Cilt, 1. Toplantı, 35. Birleşim, 31 Mart 1961, Sayfa 400-402

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1. Dönem, 3. Cilt, 1. Toplantı, 52. Birleşim, 21 Şubat 1962, s.108.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1.Dönem, 1. Cilt, 3. Toplantı, 3. Birleşim, 21 Şubat 1961, s.155.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 1.Dönem, 13. Cilt, 1. Toplantı, 51. Birleşim, 16 Şubat 1963, s.19-22.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem 2. Cilt, 34. Birleşim, Sayfa 341.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 12. Cilt, 1. Toplantı, 46. Birleşim, 4 Şubat 1967, Sayfa 265-267

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 21. Cilt, 1. Toplantı, 150. Birleşim, 28 Temmuz 1967, Sayfa 756

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 12. Birleşim, 4 Aralık 1967, Sayfa 308-310.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 22. Cilt, 1. Toplantı, 2. Birleşim, 3 Kasım 1967, Sayfa 67-70

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 33. Cilt, 3. Toplantı, 52. Birleşim, 15 Şubat 1969, Sayfa 196-198

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 33. Cilt, 3. Toplantı, 55. Birleşim, 18 Şubat 1969, Sayfa 642-646

3. Eserler:

Albayrak, Mustafa, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2004.

Bozkır, Gürcan, “Türk Siyasal Hayatında Cumhuriyetçi Güven Partisi”, *ÇTTAD*, VI/15, (2007/Güz), s.275-308.

Özdemir, Hikmet, “Siyasal Tarih (1960-1980)”, *Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908-1980*, Edt. Sina Akşin, Cem Yayınevi, İstanbul 1995, s.191-261.

Unat, Kadri, “Atatürk Sonrası Türkiye”, *Başlangıçtan Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Edt. Temuçin Faik Ertan, Ankara 2011, s.259-300.

4. İnternet:

<http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/Depremler/tLarge0.htm>

EKLER

Ek.1²⁵

Temsilciler Meclisi 268		OTURDUĞU YER [*]	
		ANKARA'DA	DIŞARDA
		Batçel'eler - 35. Sokak N° 52/16	
		Telefon :	Telefon :
[*] Adres değiştirilince vakit geçirilmeden Usulî Kâğıtlığı İktidarsı risa olur.			
TERCÜMEİHAL (Kısım)			
Temsilcisi olduğu yer	CHP	Evlili olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğuna	Evlili 3
Adı ve soyadı	BAHRİ YAZIR	Memur ise, seçilmeden önceki son unvanlığı	Halk Eğitimi Genel Mtd.
Babaannı ve annesini adı	Hasım YAZIR Kadriye YAZIR	İmtihân derecesi ve son unvanı olduğu tarih	100 vakti 1- Ocak - 1961
Doğduğu yer ve tarihi	Kayseri 1330	Memur değilse imtihaattan önceki son unvanı	-
Tahsili	Harp Akademisi	Kıvılcık derecelerinde memur istihabedilmiş ise derece ve imtihan dativeleri	-
Bildiği diller	İngilizce, Fransızca	Yüksek unvanı ise unvanı, rütbesi ve sicil unvanları	-
Hizmeti	Kurmay	Kayıtlı bulunduğu askerlik şubeleri ve unvanları	Kayseri
Başvuruları	-	Kurucu Meclis seçiliği tarihi	30. Aralık. 1960
İlim unvanları	Albay	Kaç oya temsili seçiliği	67
İşi ve gideği	Emekli Halk Eğit. Genel Mtd.	Kurucu Meclis İmtihân tarihi	6-Ocak-1961

1936 yılında Harp okulunu Top. Altm. 1947 de Harp Akademisini ikmâl etmiş, 1959 da NATO Savunma kollejiyeden mezun olmuştur.
Çeşitli Topcu kışlalarında ve Kurmay Görevlerinde bulunmuş, bu arada İstanbul ve Ankara M. S. Bakanlığı Temsil Bürosu Başkanlıklarında Katıbe askeri Vatanlıymış ve 1960 yılı Mart ayında M. S. Bakanlık Protokol Ş. Md. lüğünden istifa ederek Ordudan ayrılmıştır. Son görevi H. Eğit. B. lüğ. Halk Eğit. Genel Müdürlüğüdür.
11.1.1961
B. Yazır

Bahri Yazır'a ait Tercümeihal Varakası

²⁵ TBMM, Temsilciler Meclisi Tercümeihal Varakası, Sicil No:268.

Ek.2²⁶

Defter No. ....

Sicil No.. 272

T. B. M. M.

MİLLET MECLİSİ ÜYESİNE MAHSUS

Zat ve Sicil Dosyası

Dönem : 1 - (12)

Adı ve Soyadı : *Babri Yazır*

Seçim Bölgesi : *Kayseri*

Kanun No. 306 / 24

Özellik : 39

Milletvekilliğine seçilmiş olanlara verilecek tutanak

İli : *Kayseri*

Soyadı ve Adı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya sanati	Mensup olduğu partinin adı	Seçim hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	DÖŞÖNCELER
<i>Yazır Bahri</i>	<i>Kayseri</i>	<i>Mustafa Kurnay Albay</i>	<i>C. Halk Partisi</i>	<i>Yok.</i>	

Milletvekili seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda *Yazır Bahri'nin* nin ilimizden Milletvekili seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanağın iki örneği Kurulumuz tarafından Yüksek Seçim Kuruluna gönderilerek bir örneği de kendisine verildi.

18 / 10 / 19 61

(Mustafa Kumbaroğlu)

(Mehmet Ayta)

(Mehmet Oğuz)

²⁶ TBMM, Millet Meclisi Üyesine Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 1, Sicil No: 272

Ek.3²⁷

Defer No. _____

Sicil No. 272

T. B. M. M.

MİLLET MECLİSİ ÜYESİNE MAHSUS

Zat ve Sicil Dosyası

Dönem : 2

Adı ve Soyadı : Bahri Yür

Seçim Bölgesi : Bursa

Yasa No. 308/24, değişiklik 33
24/11
596

Ornak : 94

**MILLİ SEÇİM ÇEVRESİNDE ~~Seçilmiş Olanlara~~ SEÇİLMİŞ OLANLARA
VERİLECEK TUTANAK**

Seçim çevresi (il) : BURSA

Soyadı ve Adı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya sanatı	Bağlı olduğu siyasi partinin adı	Seçim hakkında şikâyet ve hürret olup olmadığı	DOŞONCELER
Yür-Bahri		Emekli Kurmay Albay	Cumhuriyet Halk Partisi		

306, 447, 533 ve 656 sayılı yasalar gereğince Yüksek Seçim Kurulunca Millî seçim çevresinde yapılan işlemler sonunda Yür-Bahri nin BURSA seçim çevresinden ~~Seçilmiş Olanlara~~ seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kendisine verildi. Örneklerden biri ~~Seçim Kurulu Başkanlığına~~ Başkanlığımıza gönderilerek iki örneği Kurulumuzda saklandı.

17 / 10 / 196 5

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı v.

Adil Dündar

Oye

Kaya Kırılmaz

Oye

Halil İrtem

Oye

Kâni Vrana

Oye

Hayri Ateş

Oye

Hoshat Martal

Oye

Aydın Tunçay

²⁷ TBMM, Millet Meclisi Üyesine Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, Dönem 2, Sicil No: 272